

FACTSHEET

Cizinci v Brně a Jihomoravském kraji

Listopad 2017

Konsorcium nevládních organizací
pracujících s migranty

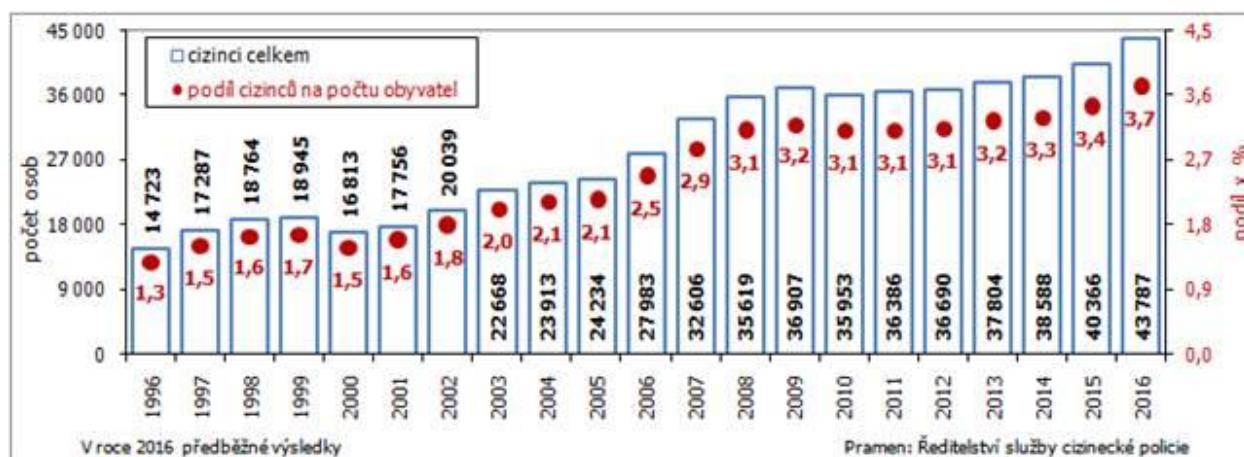

1. Základní údaje o Jihomoravském kraji

Rozloha:	7 195 km ²
Počet obyvatel:	1 178 812 (k 1. 1. 2017)
Průměrná měsíční mzda:	28 084 Kč (2. čtvrtletí 2017)
Míra nezaměstnanosti v %:	4,31 (říjen 2017)

2. Obecné údaje o cizincích žijících v Jihomoravském kraji

Podle údajů Českého statistického úřadu dlouhodobě žilo ke konci roku 2016 v Jihomoravském kraji ("JMK") téměř 44 000 cizinců, což jej v absolutních číslech řadí na třetí místo v zemi. Osoby s cizí státní příslušností tak představovaly ca. 3,7 % ze všech obyvatel JMK, oproti celostátnímu průměru blízkému se 5 %. Ten však významně ovlivňuje rozsáhlá cizinecká komunita v Praze a jejím okolí. Zatímco v letech 2008 až 2014 zřejmě i v důsledku hospodářské krize počet cizinců v JMK stagnoval, v uplynulých třech letech zaznamenáváme v kontextu ekonomické konjunktury značný nárůst jejich počtu. Pokud jde o relativní nárůst počtu usazených cizinců za poslední dvě dekády, patří JMK čtvrté místo v ČR.

Vývoj počtu cizinců v JMK (zdroj: ČSÚ)

Ke konci roku 2015 tvořili občané zemí EU 43 % a občané třetích zemí 57 % z celkového počtu zde pobývajících cizinců, což odpovídá celostátnímu průměru. Nejvíce početně zastoupeni byli ke konci roku 2016 občané Slovenska (11 409), Ukrajiny (9 980), Vietnamu (4 662) a Ruska (2 023).

V absolutních i relativních číslech mezi cizinci v JMK narůstá počet držitelů trvalého pobytu. V roce 2016 již představovali 53 % ze všech cizinců, oproti 38 % v roce 2005. Podle dostupných údajů představovaly v JMK ženy 42 % všech cizinců, což je téměř o 5 procentních bodů pod celorepublikovým průměrem.

Podrobnější pohled na rozmístění cizinců v JMK jasně vyjevuje význam Brna jako krajského města a centra zaměstnanosti. Ze sedmi okresů JMK žije jen v Brně-městě přes 62 % zde usazených cizinců. Na posledním meziročním nárůstu se pak Brno-město podílí dokonce ze 74 %. Brno je v současnosti městem s druhým největším počtem usazených cizinců v ČR.

	1996	2000	2005	2010	2015	2016 ¹⁾	Rozdíl 2016-2015	Index 2016/2015
Jihomoravský kraj	14 723	16 813	24 234	35 953	40 366	43 787	3 421	108,5
v tom okresy:								
Blansko	1 141	1 055	1 433	1 927	2 140	2 147	7	100,3
Brno-město	6 967	8 373	12 365	21 307	24 850	27 382	2 532	110,2
Brno-venkov	1 255	1 935	5 284	5 137	4 802	5 199	397	108,3
Břeclav	1 478	1 671	1 585	2 104	2 423	2 569	146	106,0
Hodonín	2 427	2 063	1 237	1 781	2 095	2 241	146	107,0
Vyškov	620	742	1 004	1 519	1 611	1 731	120	107,4
Znojmo	835	974	1 326	2 178	2 445	2 518	73	103,0

¹⁾ předběžné údaje

Vývoj počtu cizinců v jednotlivých okresech JMK (zdroj: ČSÚ)

3. Cizinci na trhu práce

Přestože celkový počet registrovaných dlouhodobě usazených cizinců v JMK nepřesahuje 44 000, Ministerstvo práce a sociálních věcí evidovalo ke konci loňského roku více než 52 000 cizinců na trhu práce (toto číslo k červnu 2017 dále vzrostlo na bezmála 55 000). Zjevný rozpor v číslech vysvětluje pohled na počet ekonomicky aktivních občanů EU, z něhož plyne, že řada mobilních občanů unijních zemí není v ČR přihlášená k pobytu. Lze tak dovodit, že skutečný počet cizinců usazených v JMK se bude pohybovat kolem 60 000 osob.

Vývoj počtu cizinců na trhu práce v JMK (zdroj: MPSV)

Cizinci-držitelé živnostenského oprávnění představovali 16 % ze všech ekonomicky aktivních cizinců. Zatímco počet podnikatelů v uplynulých několika letech stagnuje, stav zaměstnaných cizinců setrvale roste. Mezi zaměstnanými cizinci pak tvoří téměř ¾ občané EU/EHP a Švýcarska s volným přístupem na trh práce (zde zaznamenáváme podstatný nárůst oproti předchozím letům), dalších 18 % pak třetizemci nepotřebující pracovní povolení (zejm. držitelé dlouhodobých pobytů). Méně než 8 % z celkového počtu zaměstnanců dnes připadá na cizince, kteří potřebují pracovní povolení. Z této skutečnosti také vyplývá omezená možnost Úřadu práce podstatným způsobem regulovat účast cizinců na pracovním trhu.

	Blansko	Brno-město	Brno-venkov	Břeclav	Hodonín	Vyškov	Znojmo	kraj celkem
Pracovní povolení, Zaměstnanecké, Modré a Zelené karty	70	2 534	927	126	42	10	42	3 751
Informace - občané EU/EHP a Švýcarska	1 196	23 388	3 753	3 596	1 660	886	703	35 182
Informace - cizinci na území ČR	274	6 426	1 046	316	133	225	223	8 643
celkem registrovaní ÚP (ke 31.5.2017)	1 540	32 348	5 726	4 038	1 835	1 121	968	47 576
cizinci registrovaní živnostenskými úřady (1. čtvrtletí 2017)	269	4 216	800	514	440	342	516	7 097
celkem	1 809	36 564	6 526	4 552	2 275	1 463	1 484	54 673

Cizinci na trhu práce v JMK (zdroj: MPSV)

4. Vzdělávání cizinců

Přestože nejvíce cizinců usazených v JMK přichází za prací, podstatnou část tvoří také osoby přicházející za studiem. V této souvislosti se jedná především o vliv Brna jakožto významného univerzitního města. Brněnské veřejné vysoké školy mají nejvyšší podíl zahraničních studentů v republice. Ke konci roku 2015 na nich studovalo celkem 12 790 cizinců, což představuje 19 % ze všech řádných vysokoškolských studentů. Lze předpokládat, že řada zahraničních studentů se bude po dokončení studií v Brně či jeho okolí také usazovat. V tomto smyslu nebude JMK v budoucnosti domovem jen pro nízko a středně kvalifikované cizince, jako je tomu v případě řady dalších krajů, ale bude moci také využívat výhody dlouhodobé přítomnosti vzdělaných a vysoce kvalifikovaných migrantů.

Pokud jde o mateřské, základní a střední školy, podle údajů ČSÚ je navštěvovalo ve školním roce 2016/2017 celkem 186 000 dětí a žáků, z nichž bezmála 4 500 tvořili cizí státní příslušníci. To v absolutních číslech řadí JMK na třetí místo v ČR za Prahu a Středočeský kraj. Možnost hlouběji analyzovat situaci a potřeby žáků s odlišným mateřským jazykem naráží v první řadě na skutečnost, že o nich nejsou centrálně sbírána data.

5. Integrace cizinců

Jak Jihomoravský kraj, tak i město Brno patří v rámci ČR k velmi aktivním účastníkům procesu začleňování cizinců do české společnosti. V některých ohledech je lze dokonce označit za průkopníky dobré praxe.

JMK je provozovatelem Jihomoravského regionálního centra na podporu integrace cizinců, které v partnerství s nevládními organizacemi a dalšími institucemi mj. zajišťuje kurzy ČJ a odborné poradenství pro cizince, ale také akce pro širokou veřejnost. Stejně jako v případě dalších regionálních center financovaných z Azylového a migračního fondu EU (AMIF), i zde se v praxi ukazuje být bariérou nemožnost využívat předmětných prostředků na podporu občanů zemí Evropské unie. Tato skutečnost vytváří značnou nerovnováhu a paradoxně znevýhodňuje občany EU v jejich přístupu k integrační podpoře. V současné době je projednávána novela cizineckého zákona, která má za cíl převedení regionálních integračních center pod financování ze státního rozpočtu, což by tento problém mohlo řešit. Z hlediska strategických dokumentů je téma integrace cizinců dílčím způsobem upraveno ve Strategii rozvoje lidských zdrojů Jihomoravského kraje 2016-2025.

Samotné statutární město Brno implementuje v období říjen 2017 - září 2019 sociálně-inovační projekt Zvyšování interkulturní propustnosti veřejných institucí. Jeho cílem je mj. analýza potřeb cizinců a veřejných institucí v kontextu vzájemných interakcí; zlepšení kompetencí městských úředníků a zaměstnanců veřejných institucí pro práci s cizinci; prostřednictvím interkulturních pracovníků zlepšení povědomí cizineckých komunit o jejich právech a povinnostech a o životě ve městě. Téma integrace cizinců je dále řešeno v samostatné tematické kapitole Strategického

plánu sociálního začleňování pro roky 2016-2019 a dále také v Komunitním plánu města Brna pro období 2016-2017.

V Jihomoravském kraji dále působí nevládní organizace zaměřené na podporu migrantů a jejich společenské integrace. Mezi nejvýznamnější patří Diecézní charita Brno, Organizace pro pomoc uprchlíkům, Sdružení občanů zabývajících se emigranty, Nesehnutí, stejně jako Brno Expat Centre - organizace podporující vysoce kvalifikované cizince a jejich rodiny, na jejímž vzniku a provozu se město Brno přímo podílí.

Klíčové zdroje:

<https://www.czso.cz/csu/czso/cizinci-v-cr>

<https://www.czso.cz/csu/xb/cizinci-v-jihomoravskem-kraji-v-roce-2016>

https://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhm/statistiky/bmkraj_1216_verejna.pdf

<http://www.cizincijmk.cz/api/media/796/2->

[Ondrakova_Cizinci+v+Jihomoravsk%c3%a9m+kraji_2017.pptx](#)

<http://www.cizincijmk.cz>

<https://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?PubID=291054&TypeID=2>

https://socialnipece.brno.cz/useruploads/files/kpsvl/spsz_m%C4%Bsta_brna_2016-2019_final.pdf

Kontaktní osoba:

Tomáš Jungwirth

+420 605 103 016

jungwirth@migracnikonsorcium.cz

